

سال ۲۰۰۲ به بانکپشتی «کوری زانیاری کوردستان» له هه ولیر، وه فدیک له ئەندامانی «کوری زانستی زمانی کوردی» له ئێران، بوون به میوانی ئەو کۆرە. منیش وهک ئەندامیکی وهفده که شانازیی ئەوهم دهستکەوت له وه سه فەرده له نزیکه وه مامۆستا شکور مستهفا ببینم. ئەو پیاوهی له هه رکوند و ناوچه یهکی ئەم کورده واریه بووینی، چه بیری مانه وهی کواستوه ته وه... لاپه ره ی ۱۴

ڕۆژھەڵات

Rojhelat Independent Weekly

اقتصادی
فرهنگی اجتماعي سياسي

«NGO» یان ریکخواه ناحکومومیه‌یه‌کان له هه‌ناوی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نییه‌وه هاتنه‌ده‌رو پارێزه‌رو په‌ره‌پێده‌ری دیموکراسی و ئازادی و چاکژیی مرۆفان. «NGO» کان به‌ ته‌یه‌که‌ک پاش تێک‌شکانی بانکه‌شه‌ی ده‌وله‌ته زه‌به‌لاح و سیستهم و ئایدیۆلۆژیا گشتگیره‌کان و به‌گشتی دواي زرا‌نی ته‌فسانه‌ی چاره‌سه‌ر کردنی هه‌موو کێشه‌یه‌که‌ له ناوه‌ندیکه‌وه، ده‌رکه‌وتن. «NGO» له‌... لاپه‌ره‌ی ۸ و ۹

در پی ابقای مجدد برخی پست‌های مدیریتی

کردستان در انتظار

مواضع جدید مدیران

روژه‌لات: در هفته‌های گذشته خبرهای مربوط به انتخاب استاندار آینده کردستان و گمانه‌زنی‌ها در این باره حجم زیادی از اخبار رسانه‌های مناطق کردنشین را به خود اختصاص داده‌بود. تغییر سریع برخی مدیران دوره‌ی اصلاحات و ابقای مجدد تعدادی دیگر از آن‌ها موجب ناکامی بسیاری از گمانه‌زنی‌ها در این باره شده‌است. دکتر اسدالله رزانی استاندار منصوب شده‌ی کردستان در زمان دولت خاتمی که بعد از دکتر عبدالله رمضان‌زاده دومین استاندار دولت هشت ساله‌ی اصلاحات بود در یک تصمیم غیرقابل پیش‌بینی از سوی وزارت کشور در سمت خود ابقا شد.

اندیشه، نهدوب، جامعه، نهدیشه، فرهنگ، نازاد

است. مردم می‌خواهند بدانند در حاشیه‌ی نشست استانداران با رئیس‌جمهور، چه گفتگوهایی میان رئیس‌جمهور، وزیر کشور و استاندار کردستان رد و بدل شده‌است. قطعاً مردم کردستان که تاکنون هزینه‌های زیادی را به دلیل سوءتفاهم‌های ایجاد شده به خاطر عدم شفافیت برنامه‌ها و سیاست‌ها پرداخته‌اند حق دارند به صورت مستمر سیاست‌ها و برنامه‌های دولت و مدیران آن را بدانند و به نقد و ارزیابی آن بپردازند.

البته این خبر به نقل از خود استانداران بر روی سایت‌های خبری قرار گرفت و با حضور رزانی در جلسه‌ی دیدار استانداران با رئیس‌جمهور در هفته‌ی گذشته رسمیت کامل یافت. اما برخی منابع غیررسمی که تاکنون موفق به جلب نظر وزارت کشور برای تغییر مدیریت استان نشده‌اند این خبر را تکذیب کرده و معتقداند این کار به صورت موقت و برای حفظ آرامش استان صورت گرفته تا انتخاب استاندار جدید در فضایی دور از جنجال صورت بگیرد. در یک ماه گذشته لایه‌های بسیاری جهت جلب نظر دولت برای انتخاب استانداران مناطق کردنشین به فعالیت پرداختند که این فعالیت‌ها هم‌چنان در مورد انتخاب استاندار کردستان ناکام ماند. برخی بر این باورند که فشارهای بیش از حد بر وزیر کشور در این رابطه او را وادار به ابقای مجدد رزانی کرد تا هیچ‌کدام از گروه‌های یاد شده که خود را محق برای حضور در این پست می‌دانستند خود را متضرر محسوب نکنند.

برخی اخبار غیررسمی دیگر نیز از ابقای مدیران حوزه‌ی فرهنگ کردستان حکایت دارند، اتفاقی که در چند استان هم‌جوار کردستان نیز روی داده‌است. اما آن‌چه جای تأمل است عدم موضع‌گیری رسمی این مدیران درباره‌ی این اخبار و عدم اعلام تصمیمات و برنامه‌های جدید است. در تمام دنیا مرسوم است که در چنین وضعیت‌هایی مدیران به سرعت به گفتگو با رسانه‌ها پرداخته و آخرین برنامه‌های خود را به مردم اعلام می‌کنند. مردم حق دارند بدانند اگر مدیران رده‌بالای کردستان در سمت‌های خود ابقا می‌شوند چه تغییراتی در سیاست‌ها و برنامه‌های آنان صورت خواهد گرفت؟ مدیران دوره‌ی هشت ساله‌ی اصلاحات چگونه می‌توانند خود را با برنامه‌های دولت اصول‌گرای جدید هماهنگ سازند و این هماهنگی چه سطوحی را در بر خواهد گرفت؟ ... متأسفانه آن‌چه در هفته‌های گذشته به چشم می‌خورد بی‌تفاوتی نسبت به خبرهای موجود و احساس عدم‌نیاز به آگاه کردن مردم از برنامه‌ها و مواضع

به کیشه کردنی ناین

لاپه‌ره‌ی ۱۰

جنگ داخلی در عراق و سرنوشت کردستان

صفحه‌ی ۲

جه‌بری نووسین

لاپه‌ره‌ی ۱۲

روستایان کرد ۷۴٪ باسواد

صفحه‌ی ۳

رامانیک له سه‌ر ناسایی بوونه‌وه‌ی شه‌رر

لاپه‌ره‌ی ۱۵

درگیری پلیس ترکیه و کردها

صفحه‌ی ۷

عیراق، کورد، هه‌لبژاردنی داهاتوو

لاپه‌ره‌ی ۱۵

سؤاستفاده‌ی جنسی از کودکان در عراق

صفحه‌ی ۷

انزوی نخبگان

فرهاد امین‌پور

در آغازین سال‌های قرن پرشتاب بیست و یکم، چند رویداد و پدیده‌ی تازه از راه رسیده، که علاوه بر جوان بودن از اهمیت‌های فراوان تاریخی برخوردار شده‌اند چشم‌انداز سیاسی و اجتماعی زندگی بسیاری از ساکنان این کره‌ی خاکی را دچار دگرگونی بنیادی ساخته‌اند. رویدادهایی که اگرچه از مرکزیت جغرافیایی برخوردار نیستند اما سرعت و تراکم زمانی شان وضعیت جدید را به وضعیتی انقلابی شبیه ساخته‌است. مطمئناً چنین انقلابی نه واجد ویژگی‌های کلاسیک این مفهوم است و نه در چارچوب تعاریف مجازی از عصر جدید خواهد گنجید. زیرا این رویدادها به واسطه‌ی عینیت بلافصل‌شان هرگز برآمده از توصیف‌های نه چندان قابل فهم از «پسا»ها و «پست»های تفکر انتزاعی نیستند. به همین دلیل نیز نمی‌توان به آینده‌های گنگ و نامفهوم حواله‌شان داد. به عبارت دیگر درخور برخوردها و رودر شدن‌هایی از جنس خویش‌اند. جهانی شدن قابل سنجش عرصه‌های وسیعی از فرهنگ، سیاست و اقتصاد، ظهور و گسترش سریع بنیادگرایی‌های مختلف، حادثه‌ی یازده سپتامبر، تغییر سخت‌افزاری حکومت‌های مستبد و ناهماهنگ با گفتارهای بین‌المللی، رشد روزافزون هویت‌های حاشیه‌ای و فراموش شده و حساسیت بیش از حد جامعه‌ی بین‌المللی به تحولات درونی برخی کشورها نمونه‌های ریز و درشتی از وضعیت جدیداند. بی‌شک منافع و آتیه‌ی هر جامعه، قوم یا ملتی تابعی از فهم درست و دقیق این پدیده‌هاست. عدم خوانش و فهم بنیادی این پدیده‌ها و سوکول ساختن آن به وقتی دیگر و به عبارتی به «زمانی مناسب‌تر»! به هیچ وجه توجیه قابل قبول و قانع‌کننده‌ای نیست زیرا تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم این امور هرگز به انتظار تأخیرهای یاد شده نخواهند نشست.

نگاهی ساده به آمار تولیدات نوشتاری (تألیف، ترجمه، ...) نویسندگان و روشنفکران کرد در ایران و در چند سال گذشته به خوبی بیانگر این امر است که دغدغه‌های درک چنین وضعیتی در جامعه‌ی فکری ما نیز ایجاد و کوشش برای خوانش و تفسیر آن آغاز شده‌است اما با دیدار شدن افق تحولات سیاسی جدید در ایران و رکود نسبی فضای گذشته، تولیدات یاد شده نیز به شدت دچار رکود شده و سکوت و بی‌تفاوتی روز به روز گسترش بیشتری می‌یابد. جمع زیادی از نخبگان ما با پیوند زدن اجباری و غیرقابل قبول فضای جدید به نوع و دامنه‌ی فعالیت‌های خویش به سرعت انزوا و سکوت را پیشه ساخته و بدون هیچ توضیحی روبرو شدن با رویدادهای سریع درونی و بیرونی را به زمان‌های نامعلوم حواله کرده و عرصه‌ی خوانش، تفسیر، فهم و تلاش برای تغییر را به شیوه‌ی دردناکی رها ساخته‌اند.

این نوشتار کوتاه نه دعوت به بازگشت که تذکری از سر رنج است. بی‌تردید زمان کنونی گرانگه تعیین‌کننده‌ی حیات سیاسی جهان در دهه‌های آینده است و جامعه‌ی فکری ما به وضوح در حال خروج از این موقعیت حساس و استراتژیک است. چنین خروجی تبعات زیان‌باری در پی خواهد داشت و راه را برای ورود به آینده سخت‌تر خواهد نمود. جوامعی مانند ما که دارای خلأهای مرگ‌باری در گذشته‌ی تفکر و اندیشه‌ی خویش هستند می‌بایست رنسانس‌های مداومی را تجربه کنند تا امکان حضور سریع‌تر خویش را در آینده فراهم سازند. وضعیت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ما که دارای پیچیدگی‌های بسیاری است برای قرار گرفتن در بستر فهم و تغییر به تلاش‌های بی‌وقفه و مضاعف نیازمند است و نخبگان جامعه‌ی ما بیش از هر زمان دیگری در برابر این آزمون منتهی به یک «وضعیت تاریخی» مسئول‌اند. به خصوص آن‌که بخش زیادی از تحولات سریع کنونی به شیوه‌ی ناخواسته ما را به‌عنوان بخشی از جغرافیای فراموش شده‌ی جهان دربرگرفته‌است. این امور علاوه بر عینی بودن‌شان حاصل نتایج متفاوتی هستند و عدم فهم درست آن‌ها به معنی از دست دادن زمان و پذیرش هزینه‌های گزاف است. گفتارهای حاکم بر فرهنگ و سیاست‌ها در یک دهه‌ی گذشته تغییرات وسیع و متنوعی را تجربه کرده‌اند ولی علاوه بر کارکردهای خنثی و بعضاً نامناسب بسیاری از آن‌ها و به دلیل عدم برخورد‌های منتقدانه و بی‌محابا هم‌چنان به حیات متصلب و انعطاف‌ناپذیر خود ادامه می‌دهند. تحولات جدید ضرورت اصلاح‌های رادیکال در گفتارهای یاد شده را مبرهن ساخته‌است و این واقعیت به آغاز مجدد تلاش‌های فکری و نوشتاری ما نیازمند است.

وانه‌ی «جفتانسی» له رووی ساختار و تاییه‌تمه‌ندییه‌وه زانستانه‌یه.

- بابه‌تی وهک سیاسه‌ت، ئابوویری سیاسی، جوگرافیای فرهه‌نگی و دادناسی له‌م وانه‌ی جفتانسییه‌دا دینه خویندن.
- له هه‌لبژاردنی دۆزه جفاکییه‌کاندا به‌رفره‌وانی و خیرایی گۆرانتکاریی ئەم بواره ده‌خیرینه به‌رچاو.
- بۆ ئەوه‌ی بابه‌تی جفتانسی ده‌رک و دیدیکی به‌رفره‌وان بداته خویندکار ده‌بیت وانه‌کان سیسته‌مه‌بند و ساختاربه‌ندبن.
- له‌م خویندنه‌دا ناسینی دۆزگه‌لی جفاکی و ده‌رک کردنی کۆمه‌لگه له چوارچیوه‌ی کات و جیدا شابه‌شن.
- روانگه‌ی سیاسی و ئابوویره‌کیی جۆراوجۆر و هه‌روه‌ها به‌کار هیتانی چه‌مکی وهک ده‌سترۆبی، ده‌سه‌لات، ناکۆکی، ئایدیۆلۆژی، چین، به‌رژه‌وه‌ند و کاریگه‌ری سه‌نگی تاییه‌تیان، له خویندنی دۆزگه‌لی جفاکی هه‌مه‌جۆردا، هه‌یه.

به‌راویژی نیوان مامۆستا و خویندکاران نمونه‌ی دۆزگه‌لی جفاکی دینه هه‌لبژاردن، ئەمه‌ش ده‌بیتته ده‌رفه‌تیک بۆ راهیتانی خویندکاران له‌سه‌ر شیواز و هه‌لومه‌رجی کاری دیمۆکراتیانه.

له سویدییه‌وه. بۆ فیکرکاریی کوردستان، کراوه به کوردی